

Yakowo

O bukulipne,

¹ Yen Yura lohimbi hânnenne tâmbâne pilâm hân âlâengen âlâengen ari mansai. Ari manmâ Yesu Kiristohâlen biwiyeŋe kepeim yâkât kolân torokatsai. Nâ Yakowo. Nâne Anitâ yet Kutdânenne Yesu Kiristo hoŋ bayitgim mansan. Yakât otmâ yeŋgât nâŋgâm ekap yu kulemgum katyŋgian.

Nenŋe Anitâ ulitgunom yan biwi yâhâp ki otnom.

²⁻⁴ Bukulipne, yeŋe Kiristohâlen biwiyeŋe kepeim mansai. Yakât otmâ umatŋe âlâlâ kakyeŋan yâhâmu biwiyeŋe ki orotok sâmâp. Biwiyeŋe ki orotok sâmâp gârâmâ hâmbâi umatŋe pato âlâ kakyeŋan yâhâmu hâhiwin dondâ nâŋgânomai yan yâkâlenâk biwiyeŋe kepeim umatŋe ya lâum ki lohotŋe otnomai. Yawu otmâ mannomai yan Anitâne yekmu ârândâŋ otmu manman kârikŋahât pat kuyŋgiop yakât bulâne menomai. Yakât nâŋgâm biwi hero nâŋgânet. ⁵⁻⁶ Yeŋe girawu manŋetâ Anitâne yekmu ârândâŋ otbuap yakât nâŋgâm yâkâlen biwiyeŋe kepeim ulitgunomai. Ulitgunomai yanâmâ Anitâhât biwiŋan tatmap ya Wâtgât mâmâŋahât Heakŋe mem biwi nâŋgân nâŋgânyeŋan katmu nâŋgânetâ keterakyŋgiwuap. Otmu biwi yâhâp ki otmâ ulitgunomai yan hewewenâk nâŋgâyŋgiwuap. Yâhâ lohimbi âlâ me âlâne yu yakât biwi yâhâp kakŋan Anitâ ulitgunomai ya yeŋgât topyeŋe

nângâñetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmunenângâñet. Nenñe wañga mem saru kakñambâ arimain. Arimainângembâ siru pato pilâmu to dondâ bâlemap. Yawu otmâ wañga ya mem kopa kopa tuhumap. Yakât dopñeâk lohimbi yan yu yengât biwi nângân nângânyene hâlim milim otmap. ⁷⁻⁸ Yakât otmâ yu ya otnomaihât biwi yâhâp otmâ hâmbiñ gumbiñ manmai. Topyene yawu tapgât Anitâ ulitgumai yan ki nângâyinçimap.

Munomân iri sikumnenñe ki miakmâ arinom.

⁹ Bukulipne, yene Kiristohâlen biwiyeñe katbi yan Anitâne manman kârikñahât pat kuyinçio. Otmu yengâlen gâtñe lohimbi nombotñeñe senñe âlâlâhât umburuk mansai. Yâhâmâ hâmbâi Anitâne manman kârikñahât pat yakât bulâne yinçimu menomai yakât nângâm biwi herone nângâñet. ¹⁰⁻¹¹ Hâmbâi munomân iri sikumnenñe ki miakmâ arinom yakât den âlâen hâum sâmunenângâñet. Hahop suriñe pilâm kuririñ sâm kinmu ekmunñe âilonço lonço otmap. Yâhâ sâp ki kâlep otmuâk pek sâm hânân ge tâtuk sâmap. Yakât dopñeâk nen kerek mum tâtuk sânom. Yakât otmâ yengât gâtñe lohimbi nombotñeñe iri sikumyeneñe orop manmai yengât yuwu sâmunenângâñet. Yene Kiristohâlen biwiyeñeñe kepeim manñetâ lohimbi belângen manmaiñe nângâm bâleyinçim mem ge katyekmai. Yawu otyinçimai gârâmâ hâmbâi Anitâne manman kârikñahât pat yakât bulâne yinçimu menomai yakât nângâm biwi herone nângâñet. ¹² Umatñe âlâlâ kakyenân yâhâmu Kiristohâlenâk biwiyeñeñe tiñâk kepeim Anitâ hoñ bawañgim mannomai.

Yawu manñetâ Anitâñe yekmu ârândâñ otmu manman kârikñan katyekmu mannomai.

Tosa otmunñe bâlemap ya Anitâhâlen ki kârâm pilânôm.

¹³⁻¹⁵ Lohimbi wuân me wuân ekñâlem otñetâ bâlemap yakât yuwu sâmune nâñgâñet. Yu me ya ekñâlemai yan yeñe eñgatyeneâk watmâ otnehâlâk nâñgâmai. Yawu nâñgâmai yakât kakñan otñetâ bâlemu tosa memai. Yawu otmâ manman bâleñahât pañgoñân kioñmâ yawuâk tâtâem otmâ mannomai yamâ hiliwahonomai.

Yakât otmâ yuwu sâmune nâñgâñet. Anitâñe ki otmu bâlemap. Otmu nenñe otmunñe bâleâkgât biwinenñan ki kioñmap. Yâhâ lohimbiñe otñetâ bâlemap yamâ yeñan tap. Otmu tosa otmai yakât gurâ Anitâhâlen kârâm pilânomaihât dop âlâ ki tap. ¹⁶ Yakât otmâ Anitâhâlen kârâm pilânomai yanâmâ yeñe yakât nâñgâñetâ ki bonñe otbuap.

¹⁷ Anitâ Koko salek Amboñañe senñe âlâlâ himbimân ekmain ya kalop. Hilâmgât emetsenñañe ga takam kârikñe pilâm bolañ bolañ sâm ge potok sâmap. Yâhâ omoñgât emetsenñe ya purik sâmu torehenñeâk tetemu ekmain. Otmu ya ari gulip otmu omoñ sahakmap. Yâhâ pitu yamâ omoñe peleñ peleñ sâm kinmu ekmain. Yâhâ emet hañ sâmu ki ekmain. Yawu gârâmâ Himbim Amboñañe yawu ki otmap. Yâkñeâmâ tat tat kârikñe tatmâ gaopñak tatmâ gamap. Otmu yawuâk tatmâ yâhâmbisâp. Otmu biwinenñe mem hewewenñe tuhumu âlepñeâk otmâ manne yakâlâk nâñgâmap. Yakât otmâ yâkñe ki biwinenñan kioñmu otmunñe bâlemap. ¹⁸ Iknahâk nine nanne baratne sâm mem

hewewen̄ tuhunenekmu Kiristohâlen biwinen̄ne katmun̄ne manman âīne ningiop. Yakât otmâ Kiristohât pat manmâ Anitâ̄ne yu ya kalop ya yengât kunyen̄e mansain.

Kiristohât den nâ̄ngâm tem lâuwanginom.

¹⁹⁻²⁰ Bukulipne, yuwu sâ̄mune nâ̄ngâ̄net. Bukulipyen̄āne Kiristohât den kâ̄sikum yin̄ginomai yan â̄ndâp katmâ yâk yengât den nâ̄ngâ̄nomai. Yâhâ yeneâmâ den kâ̄sikum lohimbi yin̄ginetâ â̄ndâpyen̄e kârik̄ne otmâ ki nâ̄ngâ̄nomai. Ki nâ̄ngâ̄netâ lohot̄n̄an ekyongonomai. Yâhâ yene den kâlâp̄ne orowâk katyeknomai yan Anitâ̄ne yen yekmu bâlewuap. Otmu lohimbi den ekyongonetâ nâ̄ngâ̄netâ gemu bet pilâ̄nomai ya gurâ Anitâ̄ne yekmu bâlewuap. Yakât otmâ yene den kâlâp̄ne orowâk ki katyeknomai. ²¹ Emelâk yene Kiristohât den nâ̄ngâm biwiyen̄an katbi ya mem mete tukum orotmeme bâlēne âlâlâ bet pilâm Anitâhât den lâum mannomai. Yawu manmâ yâhânomai yanâmâ yâk̄ne meyekmâ manman kârik̄n̄an katyekmu manmâ yâhâmbisâi.

²² Kiristohât den lâum hōn̄ bawan̄ginet. Yâhâ den ya in nâ̄ngâ̄mai yan “Anitâ̄ne nenekmu â̄rândâ̄n̄ oap,” sâ̄m biwiyen̄e pâlâm̄ne otmu man̄netâ dondâ bâlemap. Yawu nâ̄ngâm manmaīne kâirahom hiliwahonomai. Lohimbi yawuya yengât topyen̄e nâ̄ngâ̄netâ keterahâkgât den âlâen hâum sâ̄mune nâ̄ngâ̄net. ²³ Lohimbīne dun̄guân en̄akmâ somotyen̄e hâluhuakmai. ²⁴ Yawu gârâmâ dun̄guân ki en̄akmai yan kundenyen̄ahât towat̄ne nâ̄ngâ̄netâ ki keterakyin̄gimap. ²⁵ Yakât dop̄neâk lohimbi nombot̄n̄āne Kiristohât den nâ̄ngâm yan ki biwiyen̄an

katmâ lâumai. Yawu otmai yan den ya in yawu nelâm yongomap. Yâhâ yeŋe yawu ki otnomai. Kiristohât den yamâ bulâŋe. Yakât torehenŋe âlâ ki tâpihahomap. Ya nâŋgâm lâum manmâ bâleŋahât paŋgoŋân ki kioŋmain. Yakât otmâ yeŋe den ya tiŋâk lâum manmâ yâhânomai yan Anitâŋe yekmu ârândânŋ otmu biwi hero nâŋgânomai.

²⁶ Den âlâ torokatmâ yuwu sâmunne nâŋgâŋet. Lohimbi nombotŋaŋe mitihât orotmemeâk watmunŋe Anitâŋe nenekmu ârândânŋ otbuap yawu nâŋgâmai. Yawu nâŋgâm den ihilâk mahilâk sâmai yakât Anitâŋe mitihât orotmeme watmai yakât nâŋgâmu tâŋât otmap. Lohimbi yawu nâŋgâmaiŋe kâirahom otmâ hilipgumai. ²⁷ Yeŋe Awonŋenŋe Anitâ yâkât tem lâuwaŋgim yuwu otmâ manŋetâ yekmu ârândânŋ otbuap. Lohimbi kambut mansai me nimnaom âwâ mâmâlipyeŋe mum pilâyekŋetâ mandu mansai ya yeŋgât tepyeŋe nâŋgâm tânyongonomai. Yawu otmâ orotmeme bâleŋe bet pilâm biwiyenŋe galemahom mannomai yan Anitâŋe yekmu ârândânŋ otbuap.

2

Buku âlâhât nâŋgâmunŋe yahatmu âlâhât ki nâŋgâmunŋe gewuap.

¹ Bukulipne, den âlâ yuwu sâmunne nâŋgâŋet. Kutdânenŋe Yesu Kiristo Anitâ orop dopyetŋe konohâk. Yakât otmâ yâkât nâŋgâŋetâ yahatmu yâkâlen biwiyenŋe kepeim mansai. Yawu manmâ lok kut patyenahâlâk ki nâŋgânomai. ²⁻³ Yeŋe Anitâ yet Kiristo mepaeyelekmâ kiki meytigimai yan lok pupŋe âlâ, hâk katipŋe me

pet âilonjo hangalakmâ takamu eknetâ yahatmu “lok takap yuâmâ iri sikumje orop” yawu nângâmai. Yawu nângâm “lohimbi senyenjan ewanâk tat,” sâmb katjetâ tatmap. Yâhâ lok pupje âlâ, hâk katipje me pet tok sâsâje hangalakmâ takamu eknetâ gemu “lok takap yuâmâ lok inje, umburuk mansap,” yawu nângâmai. Yawu nângâm “ginjehen tat,” sâmb katjetâ tatmap. ⁴Yawu otyingimai yan lokgât nângân nângân bâleje watmâ lok kâsipyongom Kutdânenje Kiristohât den lonjâamai.

⁵Lohimbi girawuyaje Kiristohâlen biwiyenaje tinjâk kepeim manmai ya yengât nângâm Anitâje manman kârikjahât pat kuyingimu tap? Yakât yuwu sâmune nângâjet. Lohimbi belângen manmaine lohimbi inje me umburuk manmai ya yengât nângâyinjjetâ gemap. Lohimbi inje yawuyaje Kiristohâlen biwiyenaje tinjâk kepeim manjetâ ya yengât nângâm Anitâje manman kârikjahât pat kuyingimu mansai. ⁶⁻⁷Yawu gârâmâ yeje lohimbi yawuya yekjetâ gemu ginjehen katyekjetâ tatmâ miti nângâmai. Yâhâ lohimbi iri sikumyene oropje Kutdâylene Yesu Kiristohât nângâjetâ gemu sâmb bâlewangim mansai. Yawu manmâ yan yen meyekmâ den âiân katyekmâ senje âlâlâ meyingimai. Yawu gârâmâ yeje lok iri sikumyene orop ya eweyingim lohimbi senyenjan katyekjetâ miti nângâmai. Yawu otmai yakât nângâmunne ki ârândâj otmap.

⁸Anitâje girem den âlâ Mose ekumu kulempuop ya yuwu tap.

“Nenjâhât nângâmunne yahatmap yawuâk buku nombotje yengât nângâyinjimunje

yahatbuap.” Yawu tap.

Den ya lâum lohimbi hârok yengât nângâyîngîjetâ yahatmu ewe katyekñetâ ârândân otbuap. ⁹ Yâhâ lohimbi kut patyenahâlâk nângâmai yan girem den yan yu lonğâem tosa memai. ¹⁰ Lohimbi âlâ me âlâne girem den âlâ lonğâemai yamâ Anitâne yekmu girem den hârohâk lonğâemai yawu otmap. ¹¹ Yakât topñe nângâñetâ keterahâkgât yuwu sâmune nângâñet. Anitâ ikñak girem den âlâlâ hârok Mose ekumu kulemguop. Girem den âlâ yuwu sâm ekuop.

“Lok âlâ me âlâne bukulipyenye yengât imbilipyenye ki yekmâ otnomai.”

Otmu âlâmâ yuwu sâop.

“Lohimbi âlâ me âlâne lok âlâ me imbi âlâ kuñetâ mumbuap yâhâmâ papatolipyenaye meyekmâ den âiân katyekñetâ tosa pato menomai.” Yawu sâop.

Anitâ ikñak girem den âlâlâ hârok Mose ekuop. Yakât otmâ lohimbi âlâ me âlâne lok me imbilipyenye yengât betyenehen ki kionmâ tosa ki miain sâmai. Yamâ benye buku âlâ kuñetâ mumbuap yan Anitâne yekmu girem den hârohâk lonğâem tosa memai yawu otbuap. ¹²⁻¹³ Lohimbi âlâ me âlâne mem bâleyekñetâ yakât matñe yeñe kâpekyîngimai. Yawu gârâmâ yeñe otñetâ bâlemap yakât matñe Anitâne gurâ yîngimu menomai. Yâhâ yeñe lok nombotñe yengât tosa pilâyîngimai otmuâmâ Anitâne gurâ yen umam sâyîngim tosa pilâyîngiwuap. Yakât otmâ yeñe Kiristohât den tiñak lâum manmâ bukulipyenye yengât

ki nângâñetâ gewuap. Yawu otnomai yanâmâ Anitâñe yekmu ârândân otmu tosa pilâyinñiwuap.

Nenñe Kiristo hoñ bawanñinom yan hâkñak hâkñak ki hoñ bawanñinom.

¹⁴ Bukulipne, yuwu sâmune nângâñet. Lohimbi âlâ me âlâñe Kiristohâlen biwinenñañe kepeim manmain sâmai yamâ ki tem lâuwañgim bukulipyenñe tânyongomai. Lohimbiñe den yawu sâmai yamâ perâk sâmai. Otmu Anitâñe biwiyenñe ekmu bonñe bia otmu ki meyekbuap. ¹⁵⁻¹⁶ Yakât topñe nângâñetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmune nângâñet. Bukulipyenñe âlâ me âlâñe kapi pilâm mâtâp kâlepñehen arine sâm sot barahâk genetâ yeknomai. Genetâ yekmâ “O, gâmâlâk kilik milik ariwioñ” sâmâmâ mâtâpgât natik ki tânyongonomai yanâmâ bukulipyenñañe nângâm bâleyinñim wawi sânomai. ¹⁷ Yakât dopñeâk Anitâñe gurâ biwiyenñe ekmu ki ârândân otmu “Kiristohâlen biwiyenñañe imbiâk kepeim mansai” yawu sâwuap.

¹⁸ Yawu gârâmâ lohimbi nombotñañe yuwu sâmai. “Lohimbi nombotñe Kiristohâlen biwiyenñañe kepeimainñe bukulipyenñe ki tânyongomai. Yâhâ lohimbi nombotñe âlâñeâmâ bukulipyenñe tânyongomai.”

Yawu sâmai yakât nâñe yuwu sâmune nângâñet. Nenñe lohimbi yenñgât biwiyenñe ki ekmain. Lohimbi nombotñañe “Kiristohâlen biwinenñañe kepeim manmain,” sâmai. Yamâ benñe bukulipyenñe ki tânyongomai. Lohimbi yawuya yenñgât biwiyenñe Kiristohâlen kinsap me bia yakât ki nângâmâin. Yawu gârâmâ nâñe “Kiristohâlen

biwinan̄e kepeim mansan,” sâman. Yawu sâman yakât bulân̄e lohimbi tânyongom manman yan tetemu ekmai.

¹⁹ Yâhâ lohimbi nombot̄an̄e yuwu sâmai. “Anitâ bulân̄anâk tatmap,” sânetâ nân̄gâmun̄e bulân̄e otmap. Sâmai yamâ ki sâm tâpikgumai. Den yamâ bulân̄e. Yawu gârâmâ senduk banearâ, me emet ambon̄e, me susun, me weke bâlen̄an̄e gurâ den ya yawuâk nân̄gân̄etâ bulân̄e otmap. Yamâ yâhâmâ Anitân̄e hilipyongowuap yakât nân̄gâm gorâ kak̄an manmai.

²⁰ Lohimbi âlâ me âlân̄e “Kiristohâlen biwinen̄an̄e kepeim mansain,” sâmai. Yamâ ben̄e bukulipyen̄e ki tânyongomai. Lohimbi yawuyan̄e nân̄gâm hilipgumai. Otmu Anitân̄e manman kârik̄an ki katyekbuap. Yakât top̄n̄e nân̄gân̄etâ keterahâkgât tâmbânen̄n̄e Awaraham̄n̄e olop yan hâum sâmun̄e nân̄gân̄et. ²¹ Awaraham̄n̄e wuân̄ olop ya Anitân̄e ekmu ârândân̄ olop yamâ yuwu. Anitân̄e hotom unihi sâm Awaraham̄ ekumu yâkât den lâum kât dawangum alata tuhuop. Alata tuhum nan̄n̄e, kut̄n̄e Isaka, mem yakât kak̄an katmâ hilipguwe sâm olop. Hilipguwe sâm otmu yan Anitân̄e kuwan̄giop. ²² Awaraham̄n̄e Anitâhât den inâk ki nân̄gâop. Yâk̄n̄e yâkât den lâum nan̄n̄e hilipguwe sâm olop yan Anitâhâlen biwinan̄e kepeim manmap yakât bulân̄e teteop. Yawu nân̄gâmain. ²³ Awaraham̄n̄e Anitâhât den̄n̄e lâum nan̄n̄e hilipguwe sâm olop yan Anitân̄e biwin̄e ekmu ârândân̄ otmu kuwan̄gimu pilâop. Yawu olop yan Mosen̄e den âlâ kulemguop yakât bulân̄e teteop. Den yamâ yuwu tap.

“Anitâņe pat sâm kuwaņgiop ya Awarahamņe nâņgâm yâkâlen biwi nâņgân nâņgânņaje kepeim biwi yâhâp ki otmâ manop. Yawu otmâ manmu Anitâņe biwiņe ekmu ârândân olop.” Yawu tap.

Anitâņe biwiņe ekmu ârândân otmu buku ot-baņgiop. ²⁴ Awarahamņe olop yakât topņe yuwu nâņgânôm. Lohimbi âlâ me âlâņe Kiristohâlen bi-wiyenę katmai yamâ tem ki lâuwaņgimai ya yengât Anitâņe nâņgâmu ki ârândân otmap. Yâhâ lohimbi âlâ me âlâņe Kiristohâlen biwiyenę kepeim tem lâuwaņgimai ya yengârâmâ Anitâņe nâņgâmu ârândân otmap.

²⁵ Imbi kondarâ âlâ, kutņe Lahap sâm, yâkâlen hâum sâmune nâņgâņet. Emelâk embâņân Isirae yengât lok kunyenę lok yâhâp hoņ hâņgânyotgomu ari kasalipyenę yengât kapiân yâhâm imbi ya mem teteowot. Mem tetem den mem ariowot ya ekumutâ nâņgâmu bulâņe otmu kapi ambolipņe yotgomai sâm mem mesaņgutyelehop. Otmu sâp âlâen mâtâp âlâ tiripyotgomu kapi ambolipņe kewewetyekmâ âwurem ariowot. Yawu olop yakât Anitâņe nâņgâwaņgimu ârândân olop.

²⁶ Den sâm aran yukât topņe nâņgâņetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmune nâņgâņet. Bukunenę âlâ bâlewuap ya ekmâ “Emelâk umutņe gahaeakmâ arap,” sâm isem we bâle nâņgâmain. Yakât dopņeâk bukulipnenę “Kiristohâlen biwinenę kepeim mansain,” sâmai yamâ tem ki lâuwaņgim bukulipyenę tânyongomai ya yekmâ yâk yengât “lohimbi perâkņe” sâmain.

3

Launenŋe galemgum heŋgeŋgum mannom.

¹⁻² Bukulipne, den âlâ yuwu sâmunne nâŋgâŋet. Anitâŋe bawapi nengât biwinenŋe mem hewewen tuhumu Anitâ yet Kiristo yetgât den lohimbi kâsikum yingimain yan âi umatŋe memain. Yamâ âi tâŋât bia. Yakât otmâ âi ya biwinenŋe mem den ya tâŋ tâŋâk kâsikum yingimain, me den ya kakŋeâk kakŋeâk kâsikum yingimain yakât matŋe yamâ sâp patoen Anitâŋe dopnenŋan kâpekningiwuap. Yawu gârâmâ nen kerekŋe Kiristohât nep mem tâpikgumunŋe yakât bulâŋe ki tetem heŋgeŋgumap. Yakât otmâ Anitâŋe matŋe umatŋe ningimap sâm yeŋe Kiristohât den lohimbi kâsikum yinginomaihâlâk ki nâŋgânomai.

Otmu den âlâ torokatmâ sâmunne nâŋgâŋet. Lohimbi nombotŋe bukulipyenŋe sâm bâleyingimai, me den bâlenŋe hâiyekmai, me biwiyenambâ nâŋgân nâŋgân topŋe topŋe tetemu den ihilâk mahilâk sâmai. Yawu gârâmâ lohimbi âlâ me âlâŋe lauyenŋe galemgum orotmeme bâlenŋe yawuya ki otmai yaŋeâmâ biwi nâŋgân nâŋgânyenŋe galemahom heŋgeŋgum manmai.

³ Yakât nâŋgâŋetâ keterahâkgât yuwu sâmunne nâŋgâŋet. Beâsi yamâ tâkŋe lauŋe sâhâmunŋe tatmap. Gârâmâ wosapâ me wosapâ arine nâŋgâmain yamâ tâk mem dâimunŋe yaken arimap.

⁴ Aiop, waŋga mem saru kakŋan arimain yan hâum sâmunne nâŋgâŋet. Waŋga yamâ pato nandoroŋe. Yawu gârâmâ waŋga bâtŋe, kutŋe sitia sâm, yamâ tipenŋe âlâ. Otmu waŋga ya ambonaŋe

wosapâ me wosapâ ariâk nângâmap yamâ bâtnaje mem purik gurik tuhumu yaken arimap. ⁵ Yakât topnje yuwu sâmunne nângânet. Launenje yamâ tipnje âlâ. Yawu gârâmâ nenje launenñambâ den bâleje sâmbukulipnenne ekyongomunne nângânetâ tepyeje kâlâp semu umatnje âlâlâ tetemap yakât dop kum sâmunne nângânet. Emet pato kinmu songae hâlâlân sâmap yan kâlâp tuhumm katmunne songae ya sem arimap. ⁶ Yakât dopneâk Manman Bâleñahât Amboñaje biwinenñan kionmap. Biwinenñan kionmu nângân nângân bâleje âlâlâ tetemu ya lohimbi ekyongomunne nângânetâ manmanyenje bâlem henjenjumap.

⁷ Anitânje songo bau, me nâi selon kalop yapâ gâtne âlâlâ mem lohotnje tuhuyeknomgât dop tap. ⁸ Yawu gârâmâ nenje launenje galem gum henjenjumongât dop âlâ ki tap. Hâmewuk me soron hambenaje lohimbi in yawu yingimu mu-mai yakât dopneâk nenje den bâleje sâmbukulipnenne hâiyekmunne tepyeje bâlemap. ⁹ Anitânje iknje nângân nângân watmâ lohimbi tuhuyelehop. Yakât otmâ nenje den heronje sâmbawonnenne Anitâ mepaemain. Otmu launenje yapâek den bâleje sâmbukulipnenne hâiyekmain. ¹⁰ Anitâ den heronje sâmbepaemain. Otmu bukulipnenne den bâleje hâiyekmain. Yakât nângâmune ki ârândân otmap. ¹¹ Yakât otmâ dop kum sâmunne nângânet. To senje hindakmap yapâ uwurup ki takamap. ¹² Yâhâ kiatnje manam ki otmap. Otmu manamnje kiat ki otmap. Giñ gârârânje ham ki otmap. Otmu hamnje giñ gârârân ki otmap. Yâhâ saruâmbâ to ki osom nemain. Yamâ topyetnje ikñiâk ikñiâk

tap. Denân hâum sâm aran yukât topneâmâ yuwu. Nenje den âlepneâk alahunom. Bukulipnenje orop ki sâm bâleanjinom.

Anitâje ikje nângân nângân mem biwinenjan kalâkgât ulitgunom.

13-18 Lohimbi nombotjane Anitâje ikje nângân nângân mem biwiyenjan kalâkgât ki nângâmai. Yâkneâmâ senduk banearâ me weke bâleje ya yengâlen kândiwahonjetâ nângân nângânyenje teteyingimap. Yawu otmâ bukulipyenje yengât nângânetâ gemu yejahât nângânetâ yahatmu hâkyenje mepaemai. Hâkyenje mepaem lohimbi yengât kunlipyenje manmâ den perâkne ekyongomai. Yawu otmâ manmanyenje mem bâleanjim hionakmai. Lohimbi bâleje yengât topyenje yawu tap.

Yâhâ lohimbi nombotje âlâneâmâ Anitâ ulitgunjetâ ikje nângân nângân mem biwiyenjan katmu nângân nângân âilongo teteyingimu târârâhâk manmai. Yawu manmâ yejahât nângânetâ gemu bukulipyenje yuwu otyinginetâ yeknetâ ârandân otmap. Biwi yâhâp ki otmai. Yawu manmâ Kiristohât den tâj tâjâk lohimbi kâsikum yingimai. Kâsikum yingimai yan bukulipyenjan den âlâhât âiyongonjetâ nângâm henjengum matje kâpekyingimai. Yawu orangim den kakjan ki sahangim hionakmai. Lohimbi yawuyane bukulipyenje yengât manmanyenje ekmâ henjengum mem hewewenjuhuyekmâ buku otyingimai. Yawu otyinginetâ manmanyenje kelihakmu manman âlepjahât bulâje âlâlâ

teteyiŋgimu lohotŋan manŋetâ Anitâŋe yekmu ârândâŋ otmap.

4

Anitâ Ambonennahât amutgen manmâ tem lâuwanginom.

¹⁻² Yeŋeâmâ biwiyenŋe ki sânduk sâmu manmai. Yawu otmâ yeŋahât nâŋgâŋetâ yahatmu biwiyenambâ nâŋgân nâŋgân bâleŋe topŋe topŋe tetemu heronŋe kakŋan manne sâm otmai. Yawu otmâ senŋe âlâlâ ekŋâlem bukulipyenŋe orop pawarak guwarak otmâ hionjakmai. Otmu lohimbi nombotŋaŋe bukulipyenŋe orop nâŋgâm bâleŋgim ahomai. Yakât Anitâŋe biwi sânduhân katnenekmu mannehât nâŋgâm ki ulitgumai. Yaŋak benŋe umatŋe kakŋan manmai. ³ Otmu Anitâŋe senŋe âlâlâ âlepŋeâk ningimu heronŋe kakŋan manne sâm dewaemai. Yawu otŋetâ biwiyenŋe ekmu bâlemu ki nâŋgâyiŋgimap. ⁴ Yeŋe topyeŋahât nâŋgâŋetâ keterakyiŋgiâkgât den âlâen hâum sâmune nâŋgâŋet. Imbi âlâ me âlâŋe loklipyenŋe yeŋgât betyeŋehen kionmâ kâwâ konda otmai yakât dopŋeâk yeŋe Anitâhât betŋehen kionmâ senŋe âlâlâhâlen biwiyenŋe katŋetâ kinmap. Yeŋe senŋe âlâlâ ekŋâlemai yan lohimbi belâŋgen manmai yeŋgâlen torokatmâ otmâ hilipgum Anitâ betgumai. Anitâ betgum mannomai otmuâmâ yâkŋe gurâ yawuâk betyongowuap. Emelâk Anitâhât poropetelipŋaŋe den kulemgowi yakât topŋe nâŋgâmbâiâ. ⁵ Den yakât topŋeâmâ yuwu tap. Anitâŋe lohimbi yâhâp tuhuyelekmâ umut biwiyetŋe katyitgiop.

Yakât otmâ yâkâlen biwiyetŋaŋe kepeiyetgât nâŋgâop. Otmu nenŋe gurâ yawuâk yâkâlenâk biwinenŋaŋe kepeim mannongât nâŋgâmap. ⁶ Otmu biwinenŋe gemu betgumaingât mem hewewenŋe tuhunenekmâ tihitnenŋe otmap. Den yan yuŋe emelâk lok âlâŋe Anitâhât den âlâ kulemguoŋ ya miap. Den yamâ yuwu tap.

“Lohimbi âlâ me âlâŋe yeŋahât nâŋgâŋetâ yahatmap yamâ Anitâŋe nâŋgâyŋgimu gemu mem ge katyekmap. Yâhâ lohimbi âlâ me âlâŋe yeŋahât nâŋgâŋetâ gemu huruŋ huruŋ manmai yamâ mem hewewenŋe tuhuyekmâ tihityeŋe otmap.” Den yawu tap.

⁷ Yakât otmâ Anitâ Ambonenŋahât amutgen manmâ tem lâuwanginomai. Yawu otmâ manŋetâ Manman Bâlenŋahât Amboŋe, Satanŋe mem ge katyekbe sâŋ otbuap yan Kiristohât wâtŋan kinŋetâ pilâyekmâ ariwuap. ⁸⁻⁹ Yawu otmâ orotmemeyeŋe bâleŋe otmâ oŋ giriŋ manmâ gai yakât nâŋgâŋetâ bâlemu bunewâk bet pilânomai. Yawu otmâ yâkâlen biwiyenŋe katŋetâ tosayeŋe pilâyŋgim biwiyenŋe mem salek tuhuyŋgimu mannomaihât Anitâ ulitgunomai. Yawu ulitgunetâ nâŋgâyŋgiwuap. ¹⁰ Yawu otmâ yeŋahât nâŋgâŋetâ gemu yâkât amutgen karakmâ manŋetâ nâŋgâyŋgimu yahatmu manman kârikŋahât pat kuyŋgiwuap.

¹¹⁻¹² Otmu Anitâŋe girem den âlâ Mose yuwu ekumu kulemguoŋ. “Nenŋe bukulpnenŋe yeŋgât nâŋgâmunŋe yahatbuap.” Yawu kulemguoŋ. Otmu lohimbi nombotŋaŋe bukulpnyeŋe yeŋgât nâŋgâŋetâ gemap yan girem den yakât nâŋgâŋetâ

tâjât otmu loŋgâem mem ge katmai. Yawu gârâmâ girem den yakât amboŋe yamâ Anitâ konok. Sâp patoen ikŋak lohimbi kerek nengât biwinenŋe ekmâ sâm hâreningiwuap. Yawu otmâ nombotŋe ikŋan mem katnenekbuap, otmu nombotŋe âlâlâ mem ketetyekmu hiliwahonomai. Yakât otmâ yeŋahât ki nâŋgâŋetâ yahatmu bukulipyenŋe yeŋgât nâŋgâŋetâ gemu sâm bâleyiŋginomai.

Nenŋahâk yuwu yawu otnomgât dop ki tap.

¹³ Yeŋahât nâŋgâŋetâ yahatmap yakât yuwu sâmune nâŋgâŋet. Yeŋgâlen gâtŋe lohimbi nombotŋaŋe bukulipyenŋe orop den yuwu mon hikunomai. “Hândâhân kapi patoen ari nep menom. Nep mem manmâ tewetsenŋe ya mem katmunŋe pato otmu hombanŋ kakŋan miakmâ âwurem takanom.”

¹⁴ Den yawu sâm hikunomai yamâ hândâhân wuân me wuân teteyiŋgiwuap yakât topŋe ki nanŋai. Manmanyenahât topŋe nâŋgâŋetâ keterahâkgât elem memap yan hâum sâmune nâŋgâŋet. Omoŋânâk elem mem pumŋe lauŋe me hem turembe ya kurihimap. Otmu sikop tipŋe kumu yanâmâ elem ya getek hâreakmâ biatmap. Yakât dopŋeâk nenâmâ sâp tâlâwâk manmâ mumain.

¹⁵ Yakât otmâ yeŋahâk “hândâhân yu me ya otnom,” sâm den ki hikunomai. Yâhâ “Anitâŋe nâŋgâningimu yu me ya otnom.” sâŋetâ ârândânŋ otbuap. ¹⁶ Yawu gârâmâ sâp yiwerenŋe yuâmâ yeŋahât nâŋgâŋetâ yahatmu, “Nenŋahâk yu me ya otnomgât dop tap,” sâŋetâ dondâ bâlemap.

¹⁷ Yakât yuwu sâmune nâŋgâŋet. Lohimbi nombotŋaŋe wuân me wuân otŋetâ Anitâŋe yekmu ârândânŋ otbuapgât topŋe nâŋgâm heŋgenŋumai.

Lohimbi yawuyaŋe Anitâhât topŋe nanŋain sâŋ
yeŋe enŋatyeneâk watmâ yu me ya otmai yanâmâ
tosa pato memai.

5

Lohimbi iri sikumyeŋe orop yeŋgât den pat

¹ Lohimbi nombotŋe iri sikumyeŋe oropŋe
wawi otmâ nep loklipeŋe ki tânyongoŋetâ umatŋe
kakŋan manmai. Yawu otmai yakât Anitâŋe matŋe
mem purik pilâyinŋiwuap. Yakât yuwu sâŋmune
nânŋâŋet. ² Sâp yiwereŋe yu hâk sânduhân manmâ
gain yuwuâk torokatmâ manmâ yâhânôm nânŋâm
yeŋe senŋe âlâlâ pato hâwurum katŋetâ tatmap.
Katŋetâ tatmu yapâ âlâ ki mem lohimbi nembe
kalem otyinŋimai. Yawu gârâmâ yeŋe senŋe âlâlâ
hâwurum katŋetâ tatmap yakât torehenŋe seloŋe
hârem dela dela tuhumu tap. Otmu kalamân
gâtŋe ya tâtuk sâŋ kuŋ korok arimap. ³ Otmu
tewetsenŋe nanŋe yamâ helenŋum towatŋe ki
teteap. Yawu misiheŋetâ tatmâ bâleap. Yakât
matŋe Anitâŋe nânŋâmu umatŋe âlâlâ kakyeŋan
yâhâwuap yan senŋe âlâlâyeŋe, hâliŋe bia, ya ekmâ
topyeŋahât nânŋâŋetâ keterakyinŋimu isem tep
bâle nânŋânomai. Otmu sâp yiwereŋe yuâmâ
wawi otmâ manmai yakât matŋe Anitâŋe kâlâwân
katyekmu hâhiwin nânŋâmbisâi.

⁴ Topŋe yuwuhât matŋe umatŋe yinŋimu
menomai. Nep loklipeŋeŋe hâhiwin kakŋan âi
tuhuyinŋimai yamâ yeŋe hâmeŋe alityinŋimai.
Hâmeŋe yawu alityinŋinŋetâ den guhuŋmâ sâŋ
bâleyinŋinŋetâ Anitâ yahat yahatŋe, Wâtŋât
Amboŋaŋe, denyenŋe nânŋâm tepŋe nânŋâyinŋimap.

5-6 Otmu yeŋe lohimbi inŋe mansai ya yeŋgât senŋe âlâlâyeŋe meyiŋgine sâŋ hakyenjan sâŋ den âiân katyekmai. Den âiân katyekmai yan lohotjan kinŋetâ sâŋ hâreyiŋgim yanak pâi emetjan katyekŋetâ tatmai. Otmu nombotŋe yongonŋetâ mumai. Yawu otyiŋgim yeŋeâmâ heronŋe maronŋe otmâ hun sambe kakjan manmai. Yawu manmai yakât Anitâŋe wuân matŋe yiŋgimu menomai yakât nâŋgâŋetâ keterahâkgât den âlâen hâum yuwu sâŋmune nâŋgâŋet. Nenŋe bulimakao mem peke kâlêhen katmunŋe tatmu galemgum manmain. Galemgum manmunŋe pato otmu gâinom sâŋ yakât mambotmain. Mambotmâ sâŋŋanâk kum gâimain. Yakât dopŋeâk Anitâŋe biwiyeŋe ekmâ matŋe yiŋgiwuapgât sâŋŋe kalop. Sâŋ ya ekmu ârândânŋ otmu matŋe umatŋe yiŋgimu menomai.

Mem âlâlâ tuhunenekŋetâ biwinenŋe ki orotok sâmap.

⁷ Bukulipne, yeŋe yuwu otmâ mannomaihât nanjan. Lohimbi iri sikumyeŋe oropŋe yen mem ge katyekŋetâ mansai. Yawu gârâmâ yeŋe Kutdânenŋe âwurem ge meyekbuap yakât nâŋgâm mambotbaŋgim biwiyeŋe ki orotok sâwuap. Yawu mannomaihât nâŋgâm den âlâen hâum sâŋmune nâŋgâŋet. Nep ambonaŋe nep tuhum kâmetmap. Nep tuhum kâmetmu bulâŋe tetewuap yakât nâŋgâm buruŋ tetem yahatsap ya pitimap. ⁸ Yakât dopŋeâk Kutdânenŋaŋe âwurem ge meyekbuapgât sâŋ ya utâpŋuap. Yakât nâŋgâm biwiyeŋe ki orotok sâmu mannomai. Yawu otmâ getek gewuap sâŋ biwiyeŋe mem mannomai.

⁹ Yeŋe umatŋe kakŋan mansai. Yawu gârâmâ Anitâŋe matŋe ningimap sâmi ki sâmi bâleanŋinomai. Yâhâ sâmi bâleanŋinomai otmuâmâ yakât matŋe Anitâŋe in yawu yinŋiwuap. ¹⁰ Emelâk Anitâhât poropeteliŋŋe yakât sât lâum tâmbâlipnenŋe den ekyongonŋetâ nânŋâŋetâ gemu bet pilâm topŋe âlâlâ mânŋâeyekminiwi. Mânŋâeyekŋetâ biwiyeŋe ki orotok sâmu manminiwi. ¹¹ Ya yeŋgât nânŋâmunnŋe ewe membe otmu Anitâ mepaemain. Otmu lok âlâ, kutŋe Hiope, yâhâmâ umatŋe topŋe topŋe kakŋan yâhâmu biwiŋe ki orotok sâmu manop yakât topŋe nanŋai. Manmâ gamu umatŋe ya pesuk sâwanŋimu Anitâŋe lukulemu manman sânduhân manmâ gaop. Yakât otmâ yeŋe yâkŋe otbi yakât nânŋâm biwiyeŋe ki orotok sâmu mannomai.

¹² Bukulipne, yuwu sâmune nânŋâŋet. Yeŋe Anitâhât senŋan wuân me wuân otne sâmi, yan sâmi kârikŋe tuhunomai ya yawuâhâk otnomai. Wonân me wonân gâitmâ sâmi kârikŋe tuhunomaihât dop ki tap. Yakât otmâ himbimân me hânân ki gâitmâ sâmi kârikŋe tuhunomai. Anitâŋe nânŋâmu bâlemagât denyenŋe bulânânâk sânomai.

Bukulipnenŋe orop biwinenŋe kepeiakmâ konohâk otmu tosa pilanŋinom.

¹³ Otmu umatŋe âlâlâ kakyeŋan yâhâmu biwiyeŋe bâlewuap yanâmâ Anitâ ulitgunŋetâ biwiyeŋe mem sânduk tuhuwuap. Yâhâ manman sânduhân manŋetâ biwiyeŋe heronŋe otbuap yanâmâ Anitâ mepaem heronŋe otbanŋinomai. ¹⁴ Yâhâ mesek teteyinŋiwuap yanâmâ Kiristohât komot yeŋgât galemlipyeŋe ekyongonŋetâ ga nak

âlâ, kutŋe oliwa, yakât toŋe mem piriyeŋetâ Anitâŋe heŋgemyongoâkgât orowâk yâkâlen biwiyeŋaŋe kepeim ulitgunomai. ¹⁵ Yâkâlen biwiyeŋaŋe kepeim ulitgunetâ tosayeŋe pilâyinŋim heŋgemyongowuap. ¹⁶ Yakât otmâ mesek teteyinŋimu manmaine bukulipyene ekyongonjetâ gaŋetâ orotmeme bâlene mângâeŋim gai ya sâm tetem Anitâ ulitgunetâ heŋgemyongowuap. Lohimbi âlâ me âlâŋe Anitâhâlen biwiyeŋaŋe tiŋâk kepeim tem lâuwaŋim manmaine yu me yakât ulitgunetâ nâŋgâinŋimap. ¹⁷ Yakât nâŋgâm emelâk Eliaŋe olop yan hâum sâmune nâŋgâŋet. Eliahât topŋe otmu nengât topnenŋe yamâ dop konohâk. Yawu gârâmâ Eliaŋe emet pato kinâk sâm Anitâhâlen biwiŋaŋe kepeim ulitgumu dewutâ ya irik irihâk kum yâhâop. Yawu otmâ yâhâmu yambu kalimbu otmu emetsenŋe nombolân konok yakât biwiŋan gelâk âlâ ki giop. ¹⁸ Otmu gelâk giâk sâm yâhâpŋe ulitgumu nâŋgâwaŋimu gelâk pato gemu sot yaŋe tetem sambe sambe olop.

¹⁹ Bukulipne, den âlâ yuwu sâmune nâŋgâŋet. Kiristohât den yamâ bulâŋe. Yawu gârâmâ lohimbi âlâ me âlâŋe Kiristohât mâtâp pilâm mâtâp bâleŋan ari otmâ tâpikgunomai. Otmâ tâpikgum manŋetâ bukulipyeneŋe den lohotŋan ekyongom enŋatyeneŋan geŋetâ âlâkuâk Kiristohâlen biwiyeŋaŋe kepeim yâkât mâtâp watnomai. ²⁰ Kiristohâlen biwiyeŋaŋe âlâkuâk kepeinomai yan mâtâp bâleŋan ari manmâ otmâ tâpikguwi yakât Anitâŋe tosa pilâyinŋiwuap. Anitâŋe tosayeŋe pilâyinŋim manman kârikŋan katyekmu

mannomai yakât topŋe bukulipyenŋe nâŋgâm
heroŋe otnomai. Bâiŋ.
Nâ bukuyenŋe,
Yakowo

Yesuât Den Pat Âlepŋe
The New Testament in the Selepet Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Selepet long Niugini

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Selepet

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

995083d2-705e-5a60-af47-1e36806cccbc